

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 58. De relapsis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

nus Inquisitor nullam heresim infamiam a quibus-
cunque ad se delatam contemere debeat; non tamē
putare debet eā aequē probari per testes minus ido-
neos; atq; per graves, & omni exceptione maiores.

Hac ergo ratione intelligenda & temperanda
mihi videtur Auctoris sententia hoc loco, ne quid
durius contra aliquos statuatur.

Nec refert etiam an infamia habuerit ortū
ab amulis, &c. At contrarium videtur conclu-
dere communiter Doctores. Gandinus tract. de ma-
lesic. tit. quomodo cognosc. de malef. per inquisiti-
onem. Practica Papiensis in forma inquisitionis,
verbo non quidem a malevolis, quod probat aperte
textus in c. qualiter & quando 2. de accusatio. ibi:
Non quidem a malevolis. & in cap. licet Heli. de
simonia.

Et Emericus quidem hic aperte concedere vi-
detur diffamato de heresi canonicam purgationē
esse indicendam, etiam si infamia originem habuerit
ab amulis & inimicis: quæ sententia simpliciter
accepta, iuxta ea quæ paulo antea dicebamus, tenē-
da non videtur: sed cum ab inimicis & emulis or-
ta est infamia, ea plane sufficit ad dandum initium
inquisitioni, non tamen ad canonicam purgationem
inungendam: quia, ut dixi, sicut pena ordinaria im-
ponenda non est ob dicta duorum testium minus ido-
neorum, eodem modo non videtur inungenda, quo-
ties ab amulis & inimicis initium duxit, quod si
plures testes minus idonei affuerint, aut a multis
emulis profluxisse infamia videatur, si verisimilia
dicant, tunc purgatio canonica imponi poterit, &
pena quælibet alia ordinaria; atq; hac videtur esse
non obscura Emerici sententia hoc loco, ob illa ver-
ba: Postquam habuerit initium a qualitatib. fa-
cti, & conditionibus, sed hæc omnia plenius probā-
tur a nobis in 3. parte super tit. de modo continuan-
di processum per inquisitionem, & super q. 64.

Atque hæc sunt in hac causa diligentissime con-
sideranda, ne quid durius, quam postulat æquum in
reos vilo tempore statuatur, eandem cum Emerico
præcatis locis senserunt Locatus, & Cæpigijs,
quæ vel ita sunt intelligenda, vel respondentia:

Quomodo autem probetur infamia, per quos, &
quales effectus producat, dixi infra par. 3. vers. &
suma probata, nu. 80.

Ad hæc, ne quid desideretur, quod huic loco lucē
afferre possit, observandum est, diffamationem de
heresi quandoq; oriri adversus aliquos, ex eo quod
in locis diffamatis de heresi aut suspectis versati
fuerint, ex quibus inde ad nos accedunt: in quibus
quid sit observandum his maximè temporibus ele-
ganter docuit synodus Salisburgensis superioribus
annis celebrata, constitutione 6. c. 2. in hæc verba:
Eos quoque observare debent Parochi, qui ex
hæreticorum locis, siue de heresi suspectis veni-
unt, singulorumque dicta, & facta animadver-
tant, ac de eorum vita, consuetudine, & ratione
cognoscant, si qua de ijs suspicio fuerit, ordina-
rium admoneant. hæc tenus ibi.

Postremo illud est hic addendum, quod valde salu-
briter canit olim Concilium Tholosanum ca. 16. §.
sed nec eos, ne videlicet Prelati, Barones, aut quicū-
que alij Domini terrarum, diffamatos de heresi, vel

A suspectos in familia, aut consilio suo habeant in hæc
verba: Sed nec eos, scilicet hæreticos, aut hereti-
corum credentes, aut etiam aliquos diffamatos de
heresi, vel quos credūt de hoc esse suspectos, in
sua familia, vel suo consilio habere vel retinere
presumant. hæc ibi. Quod non modo intelligendū
puto postquam damnati sunt, & in iudicio legitime
constitit de infamia & suspitione, verum ante sen-
tentiam: nulli enim quacunque heresis suspitione,
aut infamia notati magistratus gerere debent, ut
dixi supra hæc eadem parte super q. 52. §. quidam
namque sunt.

QVÆSTIO LVIII.

De Relapsis.

S V M M A R I V M.

- 1 Qui dicantur proprie relapsi, & quod labantur
aliqui in heresim, aliqui in fautoriam.
- 2 Relapsorum in heresim casus quatuor. Primus
si quis incidat in eam, quam abiuravit.
- 3 Secundus si labatur in heresim, quam abiuravit
ut vehementer suspectus.
- 4 Tertius: si post abiurationem heresis generali-
ter labatur in heresim aliam ab abiurata.
- 5 Quartus, si postquam abiuravit ut hæreticus,
deducat, visitet hæreticos, &c.
- 6 Relapsi præfati tradendi omnes brachio secu-
lari.
- 7 Casus dubij, in quibus Papa esset consulendus.

Quinquagesimo octava questio est:
Relapsi qui sunt, & si hæretici ha-
bendi sunt.

Ad hanc respōdemus, quod il-
li proprie dicuntur relapsi, qui prius
fuerunt lapsi; unde relapsi, quasi iterum lapsi.

D Labi enim dupliciter: nam aliqui labuntur in
heresim, aliqui in fautoriam heresis. Labuntur
autem in heresim, qui in illa deprehenduntur,
iuxta c. Ad abolendam. §. præfatis de heret. lib.
§. siue deprehendantur facti evidētia: siue con-
fessione propria: siue testium production legi-
tima, iuxta gloss. super allegato cap. & §. &
verbo, deprehensus, & de verborum sign. capit.
Super quibusdam. Labuntur autem in fauto-
riam, qui hæreticos receperunt: defensores: senten-
tiam, iudicium, vel processum fidei directè vel
indirectè impediunt, iuxta cap. Vt inquisitionis.
per totum.

E 2 Ergo & relapsi sunt in duplici genere: qui-
dam enim sunt relapsi in heresim: & sunt casus
quatuor, in quibus aliqui dicuntur proprie in he-
resim relapsi.

Primus casus est: quando quis incidit in illam
heresim, quam antea abiuravit, ut deprehensus
in eadem, ut in c. Ad abolendam §. præfatis, & §.
illos quoque. Vt pote, deprehensus est quidam
in hanc heresim incidisse, quod Christus nō est
natus de Virgine: abiuravitque illam: & post in-
candē abiurata deprehensus est recidisse: relap-
sus

sus est, & ut scilicet animaduersione debita puniendus, iuxta cap. alleg.

3 Secundus casus est: quando quis non est deprehensus, sed est vehemēter suspectus de aliqua heresi, seu errore, & abiurat eandem tanquā vehementer suspectus: si post talē abiurationē deprehensus est in eandem abiuratā heresim incidisse, relapsus debet censerī quadam iuris fictione, & tanquā relapsus habendus est, ut patet in e. Accusatus, in princ. de heret. lib. 6. Vt pote, suspectus est quis habitus vehemēter, sed non deprehensus, quod credat Christum non esse natū de Virgine, & abiurat illam heresim ut vehemēter suspectus; postmodum deprehenditur quod incidit in heresim abiuratam: relapsus est, & ut talis puniendus, iuxta cap. alleg. Secus si abiurauerat ut leuiter suspectus: Nā si post abiurationem talē incidit in eandē heresim abiuratam, licet ex hoc sit grauius puniendus, non tamen debet relapsio rum pœna puniri. patet eod. c. §. si autem leuis.

4 Tertius casus est: quando quis deprehensus est, vel vehemēter suspectus est, quod incidit in aliquam heresim, & post abiurat nō solū illā, immo simpliciter & generaliter omnem; postea deprehenditur in illam in quam inciderat, vel in aliam quamcumque, relapsus est, ut patet in e. Accusatus. §. eū vero, de heret. li. 6. Vt pote, quis est deprehensus, seu vehemēter suspectus de hac heresi, quod Christus non resurrexit, & abiurauit non tantum illam heresim, immo omnem; si post talem abiurationem deprehendatur in hac heresi, quod Christus ad cœlos nō ascendit, relapsus est, iuxta cap. allegatum.

5 Quartus casus est: quis heresim abiurauit, de cuius lapsu ante abiurationem constabat: ut pote, quia fuerat deprehensus; vel post bēdictionē, ut pote quia abiurauerat ut suspectus vehemēter & post constituit quod ante abiurationem lapsus fuit; si post huiusmodi abiurationem hereticos deducat, viuitet, seu associet: ac dona vel munera eis donet, vel mittat: seu fauorem eis impendat, qui excusari non possit; merito debet iudicari te lapsus, ut patet in cap. Accusatus. §. ille quoque.

6 Et omnes isti relapsi siue peniteat, siue nō sine vlla audientia sunt tradendi brachio seculari animaduersione debita puniendi. Est verum, quod si non peniteant, sunt tradendi ut heretici pertinaces; si autem peniteant, sacramēta Pœnitentiæ & Eucharistiæ non sunt eis deneganda, ut patet in e. Super eo, de heret. lib. 6.

7 Quidam vero sunt relapsi in fautoriam; ut pote, quia fautoriam abiurauerunt, & post in abiuratam fautoriam relabuntur; iuxta Cōciliū Tarraconen. relapsi habentur.

Si autē ita est, & an intelligatur si relabantur in aliam fautoriam, vel eandē: & an sint isti vel illi; vel isti, & nō illi, tradendi curiæ seculari vltimo supplicio ferendi, iura nō loquuntur clare.

Eodē modo si quis diffamatus de aliqua heresi canonice se purgauit, & post incidat in eandem, vel aliam; an sit realiter, vel iuris fictione, vel alias relapsus, ut pœna relapsi debita puniatur, iura non loquuntur clare, licet e. Ad abolen-

dam. §. illos quoque, & c. Excommunicamus. §. adijcimus, videatur dicere, quod qui post purgationē reincidit, quod seculari iudicio sine vlla audientia est tradendus; sed loquitur indistincte: Vnde puto Papam in huiusmodi consulendum.

COMMENT. LXXXIII.

Postrema hac tractatio huius partis, in qua de relapsis disseritur, valde frequens est in hoc sacro tribunalī, occurruntque interdum in ea quæstiones perdifficiles. Emericus hic more suo singulariter persequitur quæ ad eam cognoscendam spectant de ea disseruit idem quasi aliud agens supra hac eadem parte quæstio. 40. nu. 3. & seq. & 9. 5. nu. 13. & seq. quibus locis ideo nihil addidimus, quoniam niam ex proposito hic agebat auctor de relapsis, etiam ea quos qualis praxis debeat observari, docuit ab abunde 3. par. in 9. & 11. modo processum fidei terminandi, & rursus alia plura huc spectantia aduocavit in eadem 3. par. q. 99. & seq.

Tam qui hereticis agunt, nulli omittunt hanc tractationem Zanchinus de heret. c. 16. Campegius Zanchinum c. 17. Repertorium & Lucerna Inquisitorum verbo, relapsus. Locatus in opere iudiciali verbo, relapsi. Auctor quidam inominatus tract. de forma procedendi contra inquisitos de heresi in rubrica, De hereticis relapsis. Simancas de cath. instit. ti. 5. 7. idem in enchyridio tit. 60. Albertinus tract. de agnoscendis assertio. q. 2. nu. 2. 5. et seq. Ioannes Roias in singularibus fidei, singulari. 173. idem tract. de heret. par. 2. assertio. 41. Alfonso Castus lib. 2. de iustia heret. punitio. Syluester in summa verbo heresis, 1. q. 9. nu. 15. & in legib. Hispania septipartitis par. 1. l. 60. tit. 6. & copiose Montanus in l. 1. partit. a 7. tit. 26. in 6. q. 1. de diaconis, Joannes And. Geminius & ceteri communitur in cap. accusatus, de heret. lib. 6. Perrus de Palude lib. 4. senten. dist. in. 13. q. 3. & alij alij locis, ex quibus more nostro quæ ad illustrandum hoc locum attinet, mut uabimus: quamquam Emericus & copiose, & perspicui satis loquatur.

Observandam est autem, hic tractari de illis relapsis, qui post abiuratas hereses, iterum in hereses incidisse conuincuntur; hi namque traduntur curiæ seculari; non de illis, qui in eundem errore iterum atque iterum labuntur, nulla penitentia solum interueniente, aut abiuratione, canonice purgantur, ne iudicialiter facta. Si quis enim iterum atque iterum in varias, aut easdem hereses labatur, et si vere relapsus dici possit priusquam illas abiurauit; et puniri non debet velut relapsus, ita ut tradatur curiæ seculari, dummodo velit vere penitere: nā iure pontificio is hereticus vere relapsus accipiendus est, qui post solemnem iudicalemque heresim abiurationem relapsus fuerit, & accusatus, & ibidem Ancharanus de heret. lib. 6. Alfonso Castus lib. 2. c. 2. de iustia heret. punitio. Simancas de cath. instit. tit. 5. 7. nu. 2. & seq.

Quartus casus est, quis heresim abiurauit, & c. Libet clarius & apertius dicere quod hic Emericus breuiter, paulo tamen obscurius tradit, sub hoc ergo quarto casu duæ relapsorum differentiæ conti-

continentur. Prima est eius relapsus, qui post abiuratum heresim, de qua vere constitit ante abiurationem iudicalem, postea reperitur cum hereticis communicare.

Alter est illius, qui abiuravit ut vehementer suspectus, quia de heresi tunc vere non constabat, post abiurationem vero, de heresi constitit, quia abiuravit prius ut vehementer suspectus: is enim si post hoc cum hereticis communicet, relapsorum pena plebendus est. Ratio huius assertionis verissima illa est, quam tradunt Ancharanus in cap. accusatus de heret. li. 6. in 2. notabili, & Paulus Grillandus, tract. de heret. q. 10. nu. 1. quoniam per hanc secundam deprehensionem expressam declarat ut animus illius, qui prima vice fuerat in mala opinione contra fidem Christi, in qua semper presumitur continuasse, usque ad secundam deprehensionem: fingit enim ius istum a principio talem fuisse, qui postea talis esse conuincitur, argu. l. si quis adulterij, c. ad legem de adulter. super qua lege fundatur hac fictio, seu presumptio, quae presumptio cum sit iuris et de iure, non admittit probationem in contrarium, ut notant Doctores in c. asserit, de presumptione. & dixi plene supra in hac 2. par. super q. 55.

Atque haec duo relapsorum postremorum differentia continentur breuiter in dicto c. accusatus. §. ille quoque, de heret. li. 6. & de postrema agens Ancharanus ibidem notabili 6. ait: Nota in verbo, ille quoque, quod sufficit post abiurationem constare de heresi abiurata ad conuicendum aliquem ut relapsum super his, de quibus in textu. hac Ancharanus.

Vel post constitit; utpote quia abiurauerat ut suspectus vehementer. Hac verba sunt notari dignissima, quibus apertissime refellitur opinio Ancharani in dicto c. accusatus, notabili 6. de heret. li. 6. & Matthaei de Afflictis in constitutionibus Siciliae, tit. 1. de heret. & patarenis, super constitutione inconstituta, notabili 18. vers. quid autem si contra, nu. 32. asserentium, eum quoque esse censendum relapsum, qui de leui abiuravit; & postea vere constitit de illo crimine, de quo antea leuiter tantum erat suspectus: nam si post leuem abiurationem hereticus, inquit, deprehendatur, relapsorum poena plebendus erit; hac enim opinio falsa est, neque usquam est decreta, neque usu recepta, et misericordia excludit ab hoc sacro tribunali: nullam in hoc casu admittit differentiam inter abiurationem de leui, & de vehementi, quod apertissime aduersari videtur textui in dicto cap. accusatus, §. 1. vers. si autem leuis, de heret. li. 6. Quam ob rem merito iam ante nos consultauit Ioannes Roias in singularibus fidei, singulari 1. nu. 26. in fine, & Sima casus de carbo. in 1. tit. 1. nu. 19. & 20. & hanc sententiam quam amplectimur, profitetur hoc loco apertissime Eymericus, a qua nullo pacto est recedendum.

Et omnes isti relapsi, &c. sunt tradendi brachio seculari. Cur autem relapsos Ecclesia non recipiat, etiam si conuerti velint, docet Concilium Narbonense c. 11. in hac verba: Et illos qui post abiurationem erroris, seu purgationem deprehensi fuerint in abiuratam haerem recidisse, seculari

A iudicio sine vlla penitus audiencia, relinquatis animaduersione debita puniendos, cum sufficiat tales per falsam conversionem temel Ecclesiam decepisse. hec ibi, & dixi plura infra part. 3. super quaest. 99.

Quidam vero sunt relapsi in fautoriam: utpote quia fautoriam abiurarunt, & post in abiuratam fautoriam relabuntur. Hec est grauissima & perdifficilis quaestio, qua pendet ex illa, qua discussimus paulo antea in hac 2. par. super q. 54. §. sic tales, & quamquam Eymericus in fine huius quaestionis quem sequitur penitus Campegius apud Zachinum tract. de heret. capit. 17. dicat in his summum Pontificem consulendum esse; donec tamen definitio Papae habeatur, quid mihi dicendum videatur breuiter explicabo.

Qui ergo fautoriam hereticis exhibitam vel impedimentum sacro officio prestitum abiuravit, si simul particulares aliquos errores, vel hereses ut hereticus abiuravit, & postea relabatur in fautoriam, siue eandem sine, a priori diuersam, plane relapsus erit iudicandus: nam talis proculdubio comprehenditur sub dispositione textus in cap. accusatus. §. ille quoque, de heret. li. 6. neque de hac facti specie videtur vlla esse dubitatio; hic sine vlla misericordia tradendus est curiae seculari, etsi conuerti velit.

Sed tota difficultas huius quaestionis in altero capite versatur; An is scilicet relapsus sit dicendus, qui nullo errore, aut heresi expressa, fautoriam, seu impedimentum in genere abiuravit; quod fieri sepe potest, iuxta ea quae scripsimus supra in hac 2. parte super quaest. 54.

Ac primum hic animaduertere, oportet haec quaestionem non disputari in illis qui leuiter fauent, quoniam in his nulla dubitatio est, eos non fore plebendos poena relapsi de iure debita; sed tantummodo in illis, qui magnopere fauent, & insigniter sacrum inquisitionis officium impediunt, iuxta illas circumstantias, quas diligentissime enarrauit Concilium Narbonense capit. 14. 15. & 16. relatiu a nobis supra in hac 2. parte super quaestio. 53. §. iam si nosse cupis, ut si quis capcos et incarceatos preter iudicium ecclesiasticorum voluntatem a carcere liberet; condemnatos, & curiae seculari relictos, cum possit & debeat, non puniat; aut denique scienter et nequiter insignem aliam iniuriam in detrimentum fidei sacro inquisitionis officio irroget, unde vehementis suspicio male credentiae orta fuerit, quam de vehementi abiurauerit.

His ita positis, prima fronte videtur dicendum, velut relapsos fore iudicandos eos, qui postea in hanc fautoriam abiuratam, vel in aliam similem, vel grauiorem relabuntur. Primum, quia haec non videntur posse fieri sine scrupulo inique societatis, non modo suscepti cum personis, quibus tanto pere fauerunt; uerum etiam cum erroribus & heresibus carum personarum. Rursus, quoniam cum ex priorum fautoria & impedimento orta fuerit vehementis suspicio heresis (ut supponimus) ea in secunda fautoria transire videtur in violentam, ex qua suspicione violenta tandem poterunt capitaliter condemnari, cum hoc posset natura violentae subiectionis, ut diximus in superioribus; & tradit

Quid si quis a heresi... ut ag. pa. de... ignacant. An l. i. de... inuoc. de... relab. sed. uida. pl. q. 4. h. de a. inuoc. c. 2. 2. 2.

An qui relabatur in fautoriam, siue abiurata siue aliam sit puniendus ut relapsus.

glossa cōmuniter recepta in c. excommunicamus 1. §. qui autem, verbo, condemnentur, de hæret. Relat. supra apud Emericum par. 2. Quis enim dicat hæc secundam suspicionem non fuisse auctā, & in aliud genus suspicionis maioris non transiisset at nō potest in alias transire quam in violentam; ex ea ergo poterint condemnari atque ex his redditur satis probabilis hæc sententia.

Altera huic aduersa, quæ tutior est, bifariā potest probari auctoritate, & ratione. Auctoritas est in Concilio Tarraconensi relato supra apud Emericum par. 2. pag. 220. vbi cum ageretur de pœnitentia lapsorum in fauoriam, dicitur: Pœnitentia illorum, qui sunt relapsi in fauoriam similiter erit solennis, &c. Ex quibus apparet apertissime sensisse Concilium, relapsos in fauoriam non esse tradendos curiæ seculari, alias nō tradidisset pœnitas pœnitentiales eis imponendas. Ratio vero huiusmodi est: Relapsi natura hoc exigunt, vt de aliquo lapsu in hæresim vere constet ad hoc vt pœna relapsi debita puniatur. cap. accusatus. §. ille quoque, de hæret. lib. 6. vbi communiter interpretes, traditque præ cæteris Alfonso Castus lib. 2. c. 2. de iustitia hæreticorum punitione, & Simancas de cath. instit. tit. 57. nu. 5. At qui relabitur in fauoriam abinratam, vel in aliam diuersam, in nulla hæresi expressa est deprehensus, vt supponimus: ergo nō poterit dici relapsus, nec tradi curiæ seculari. Hæc sūt, quæ iudicio meo pro vtraque sententiā adduci possunt ex quibus redditur valde dubia pposita difficultas.

Si cui tamē sententia prima arriserit, caueat, ne quid propria auctoritate in re tam graui, conficiat: nec temere in his, in quibus vita hominis periclitatur dicant Inquisitores licere sibi interpretari statuta contra hæreticos edita, vt docet Emericus 3. par. q. 85. & 86. ac proinde posse declarare, tales homines pœnis relapsorum plectendos; quamuis enim summo iure fortassis fieri posset, tutius tamen erit summum Pontificem, aut illustrissimū sacrosanctæ generalis Romana Inquisitionis Senatū consulere.

Hoc vñ postremo adiungā, iustissimū & æquissimum mihi videri, eos qui non tantum semel, sed bis, aut pluries vel in abinratam fauoriam, vel in alias relabuntur, absque misericordia tradēdos fore curiæ seculari: quoniam in his ob multiplicatos actus grauissima sunt, & quasi violenta perfidia indicia & ob erimūis toties repetiti grauitatē, liceret tūc secure leges transgredi, si hoc vere esset leges transgredi, quod non credo. Hæc tamen ita dixi, vt cuiuslibet viri docti & catholici meliora sentientis iudicio libenter supponam.

Eodē modo si quis diffamatus de aliqua hæresi canonice se purgauit, & post incidat in eandē vel aliam, &c. Hæc est secunda quaestio, eaq; est in hac causa valde difficilis, de qua non vno modo sensit multis locis Emericus, quā disputauit infr. 3. parte, in secundo modo processum si dei terminandi.

Postremo illud in fine huius disputationis, quæ suscepta est de relapsis, obseruādū est, qd cauit Sanctissimus Dominus noster Paulus Papa III. anno Domini MDLV. per bullam incipientem, Cū quorundam hominum. Dat. Romæ apud sanctum Marcū, seprimo idus Augusti; Pontificatus sui anno primo

Quibus casibus possit esse velut relapsus traditi curiæ seculari in primo lapsu.

videlicet pro relapsis in hæresim haberi, et vt relapsos curiæ seculari tradendos etiam in primo lapsu omnes & singulos illos, qui asseruerint, dogmatizauerint, vel crediderint aliquem ex infrascriptis erroribus hæreticis, aut hæresibus, quæ in prædicta bulla referuntur in hæc verba: Vel Deum omnipotentem non esse Trinum in personis, & in composita omnino indiuisaque vnitæ substantiæ, & vnum vna met simplici diuinitatis essentia: aut Dominum nostrum Iesum Christū non esse verum Deum eiusdem substantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu sancto: Aut eundē secundum carnem non conceptum in vtero Beatissimæ semperque Virginis Mariæ de Spiritu sancto, sed sicut cæteros homines ex semine Ioseph; Aut eundem Dominum ac Deum nostrum Iesum Christum nō subisse acerbissimam crucis mortem, vt nos a peccatis & ab æterna morte dimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret: Aut eandē Beatissimā Virgine Mariam non esse veram Dei matrem, nec perstitisse semper in virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu, & in perpetuo post partum. hæcenus ibi, & post multa subdit rationem constitutionis, & pœnam in hæc verba: Et insuper cū errores, quos supra narrauimus ita graues & nefandi sint, vt illi, qui in eos decidunt, excusationē nō habeant, sed subuersi potius atq; immanes, quam heretici merito dici possint: Hac nostra perpetuo valitura cōstitutione sancimus, quod tā illi qui hæcenus in ipsos errores, vel eorū aliquem lapsi sunt & infra supradictum terminum nō resipuerint & ea, quæ supradiximus nō adimpleuerint, quā omnes & singuli alij, qui in futurum in illos, vel illorum aliquem quomodolibet prolabantur, cuiuscumque dignitatis status, gradus, ordinis, vel cōditionis existat, pro subuersis & relapsis in hæresim haberi, & vt relapsos curiæ seculari traditi, & per ipsam curiam debitæ pœnis in relapsos statutis puniri possint, in omnibus & per omnia perinde ac si vere & realiter in hæresim relapsi essent, & eos relapsos esse constaret. hæc ibi.

Alium præterea casum, in quo aliquis pro lapsu habeatur, sancit idem Dominus Paulus Papa III. anno Domini MDLV. III. per bullam incipientem. Cū ex Apostolatus officio, quæ habetur inter litteras Apostolicas pro officio sanctissimæ Inquisitionis in fine huius operis, aduersus magistratibus quoslibet & Dominos ecclesiasticos, aut alios etiam secularē iurisdictionem habentes, qui in schismate, aut hæresim inciderint, aut schisma vel hæresim excitauerint, de quo cum alibi dixerim copiosius, nihil amplius hic differendum putauit, & satis esse existimauit eum indicasse, & qualiter in eo sit procedendum series præcitatae constitutionis continet non obsequere.

Finis Secunde Partis.

IN